

Auca de Dolors Monserdà (1845-1919)

Espectora articulista, poetessa i novel·lista

1. Neix, al carrer de la Palla,
plorant com fa la canalla.
2. Filla d'un relligador
de llibres acollidor
3. que amb Clavé, Soler i Milà,
i molts més la fa petar.
4. I de Beatriu Vidal,
tertuliana ideal.
5. S'inicia en la lectura
quan és una criatura,
6. quan tot just aixeca el vol,
amb 'madame' de Saint Paul.
7. I comença a publicar
escrivint en castellà
8. quan és un adolescent
enduta per l'ambient.
9. A Josepa Massanés,
té per mestre i per molt més.
10. És ella qui l'inicia
al món de la poesia.
11. Als dinou es casa, oïdà!,
amb Eusebi Macià,
12. un argenter en qui somia,
veí de l'Argenteria.
13. Té un primer fill que se'ls mor
i un dolor profund al cor
14. que apaivaga, qui ho diria!,
escrivint-li una elegia.
15. I un segon, una ninona,
per qui escriurà «Ma corona»,
16. una tal Encarnació,
també mor. Quanta tristor!
17. Finalment tot s'encamina
amb la Lola i l'Angelina
18. Estrena amb èxit «Teresa...»
en teatre, una proesa.
19. I d'aleshores ençà
ja verseja en català.
20. Participa als Jocs Florals
que li curen tots els mals.
21. I esdevé sense fer fressa
la primera poetessa
22. que presideix encantada
una festa tan nostrada.
23. En el món publicitari
ficarà el nas a diari
24. en revistes com 'L'Ofrena'
'La Gramalla', una cadena...
25. 'Or i Grana', 'Feminal',
i en la premsa habitual,
26. on va semblant la llavor
per a un demà millor
27. en què es valori per fi
el tarannà femení.
28. Monserdà una pionera
és a la seva manera.
29. Es mou per un ideal
literari i social
30. Per això la narrativa
i la novel·la cultiva
31. com si fes apostolat.
Obres com «La Montserrat»,
32. una heroïna burgesa,
tota seny i senzillesa,
33. «La família Asperó»,
i més tard «Sense timó»,
34. «Maria Glòria», «Quitèria»...
responen a aquesta dèria
35. d'escriure a la defensiva
literatura instructiva.
36. De totes, «La fabricant»
és la que a més gent encanta,
37. perquè és tot document
social del seu moment.
38. I també té algun assaig
com l'aigua del mes de maig.
39. Amb mentalitat burgesa
entoma una gran empresa,
40. carregada de bondat,
promovent el 'Patronat
41. per a l'Obrera de l'Agulla',
associació que es mulla
42. afrontant preus de mercat
d'un sector molt marginat.
43. Llar, Art, Pàtria, Déu.
Aquest era el lema seu
44. que va viure i practicar
fins que un dia, a Sarrià,
45. morí el mil nou-cens dinou.
Llavors sí que digué prou.
46. D'ella ens queda un gran llegat,
testimoni del combat
47. de la lluita feminista
d'una burgesa activista
48. que mereix ser recordada.
Heus ací l'auca acabada.

Joan Vilamala, 2024